

WERKGROEP NATUURLIJK ZEIST - WEST

Couwenhoven 4612, 3703 EM Zeist. Telefoon 030-6958618;
e-mail: werkgroep@natuurlijkzeist-west.nl

Zienswijzen Omgevingsvisie en MER Utrecht Science Park

Onze Werkgroep is een vereniging van ongeveer 25 jaar jong met ongeveer 120 leden en donateurs, allen liefhebbers van de mooie gebieden ten oosten van de stad Utrecht.

Wij vinden het belangrijk dat de MER de gevolgen van keuzen in de Omgevingsvisie voor de uitbreiding van het Utrecht Science Park duidelijk in beeld brengt. De keuzen die gemaakt worden hebben ondermeer effect op het omringende landschap, de natuur en de cultuurhistorie.

Het omringende landschap is een open agrarisch landschap met het landgoed Oostbroek, de rivier de Kromme Rijn, twee Waterlinieforten en bosschages langs de A28. Het landschap behoort tot de oudste delen van het vanaf het jaar 1122 ontgonnen Kromme Rijnlandschap bij Utrecht. Vanaf de 17^e eeuw heeft de landgoedontwikkeling plaatsgevonden, in de 19^e eeuw de aanleg van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. De grote forten en later de snelwegen zijn deels landschappelijk ingepast. Daardoor zijn veel kwaliteiten behouden. Het landschap kende een hoge biodiversiteit als gevolg van verschillend grondgebruik, aanwezigheid van kwelwater enz.

Juist bij en rondom het Sciencepark zijn en helaas gedeeltelijk waren deze unieke combinaties van kwaliteiten beleefbaar.

Deze omgevingskwaliteiten worden algemeen gedeeld en ieders inzet, ook de uwe, lijkt er op gericht te zijn deze te behouden.

Wij vinden echter dat de Omgevingsvisie en de MER de kwaliteiten nog onvoldoende duidelijk beschermen. De afgelopen decennia is het USP al sterk gegroeid. En tot 2030 wordt ook al een omvangrijke autonome groei veronderstelt. Verdere groei moet juist worden afgeremd om de omgevingskwaliteiten te bewaren. De mitigerende maatregelen die worden voorgesteld werken zijn in de beschreven vorm onvoldoende concreet uitgewerkt en zijn onvoldoende verplichtend.

Groei van het USP niet nodig; de focus op groei is niet meer van deze tijd

De wens de groei van USP toe te staan leidt op verschillende manieren tot aantasting van het omringende landschap:

- Bebouwd/verhard oppervlak en bouwhoogten nemen toe.
- De recreatiedruk op de omgeving neemt toe met als gevolg schade voor landschap, biodiversiteit en ecologische verbindingen.
- De voor ontsluiting benodigde infrastructuur met een negatieve invloed op de omgevingskwaliteit neemt toe.

- De duurzaamheid neemt af omdat voor de groei een grotere aanslag op hulpbronnen moet worden gedaan dan zonder groei.

De groei van het USP is niet nodig:

1. Er is zoals wordt beschreven in de Omgevingsvisie voldoende dynamiek binnen de vernieuwing van de bestaande bebouwing. De vernieuwing van onderwijs, gezondheidszorg en wetenschap kan door vernieuwbouw plaatsvinden.
2. Echte noodzaak voor uitbreiding van woningen ontbreekt. Het wonen in het USP is wonen op een campus. Voorzieningen zijn te vinden in de stad zelf. Wensen moeten worden afgewogen tegen de noodzaak waardevol landschap te beschermen.

Waar geboortecijfers stabiliseren, is groei niet nodig en kan er juist meer aandacht zijn voor behoud van waarden. De focus op groei is niet meer van deze tijd. Wij vinden dat de ambities, omgevingsvisie en MER moeten uitgaan van dynamiek met wel met balans in de groei.

De noodzaak van het aantasten van de landschappelijke kwaliteiten is niet aangetoond. Door de plannen de in de Omgevingsvisie ontstaat een onevenredige schade aan de omgeving.

Bouwhoogte en bebouwd oppervlak

Het toelaten van bouwhoogten tot 105 m en algemeen minimaal 20 tot 35 meter leidt tot verlies van landschappelijke kwaliteit. Zeker als niet als eis wordt gesteld dat de bebouwing van het USP wordt ingeplant met bomen. Gesteld wordt dat 35 meter betekent dat gebouwen niet boven de kroonhoogte van bomen uitkomen. 20 meter is dan echter een betere maat als maximum. Het USP kent al vele gebouwen hoger dan 20 meter. Wij vinden dat de keuzen voor bouwhoogte in de omgevingsvisie en ook de MER-beoordeling daarvan niet sporen met de landschappelijke kwaliteiten van het gebied. De voorgestelde regeling (maximaal 105 m dan wel 20 tot 35 meter) vinden wij niet zorgvuldig en niet goed onderbouwd in relatie tot de omgevingskwaliteiten.

Wij stellen de volgende spelregels voor:

1. Hoogte nieuwe gebouwen op bestaande locaties als maximaal bestaand.
2. Overigens geen nieuwe gebouwen hoger dan drie bouwlagen.
3. Gebouwen aan de rand van het gebied i.v.m. de agrarische uitstraling maximaal 3 meter en 9 meter met kap (vergelijk huidige diergeneeskunde gebouwen).
4. Bebouwing is altijd omzoomd door bomen zeker waar er zicht op bebouwing is van buiten de rode contour.
5. Geen toename van het bebouwde en verharde oppervlak. Nieuwe ontwikkelingen binnen de bestaande footprint van gebouwen.

Biodiversiteit, natuur, landschap en cultuurhistorie

Door de uitbreidingsplannen neemt het groen dan wel het onverharde oppervlak binnen en buiten de rode contour af. Dit vanwege meer bebouwing, wegen, paden en dergelijke. Hierbij moet ook meegenomen worden dat aan de Ring Utrecht extra ontsluitingen in het bestaande groen worden toegevoegd. Deze effecten buiten eigenlijke plangebied zijn niet autonoom (want houden verband met de groei) en zijn ten onrechte niet meegenomen in de MER. Ook wordt verwezen naar een nieuwe OV-verbinding met transferia, ondermeer bij Zeist. Ook de nadelige effecten hiervan zijn ten onrechte niet meegewogen. Wij vinden dat de verbinding op bestaand asfalt moet worden gelegd (Universiteitsweg, Utrechtseweg). Immers, de nieuwe verbinding beoogt autoverkeer te verminderen. Dan kan ook het vrijkomende asfalt worden benut.

De aanleg van zonneveld met als ambitie dat 50% van het grote zoekgebied ten oosten van het USP wordt belegd met zonnevelden is een te grote inbreuk op de natuur en biodiversiteit.

In elk geval mogen de ecologische verbindingen (kaart zie bijlage) niet worden onderbroken en mogen leefgebieden voor dieren niet worden beperkt. Ook moet geen afbreuk worden gedaan aan de landschappelijke kwaliteit van open agrarisch gebied.

Als mitigerende maatregelen wordt het versterken van groen-blauwe structuur genoemd. Het is echter de vraag of dit wel mitigerende maatregelen zijn. Want:

- De groen-blauwe structuur wordt in de plannen opengesteld voor recreatie. Dit beperkt de natuurwaarden. Want ook niet-gemotoriseerde recreatie tast waternatuur aan. Veel water- en oeverdieren zijn verstoringgevoelig. Ook suppen is niet gewenst. Het leidt ook tot ongewenste oeverbetreding enz. Het verbinden van watergangen kan leiden tot snelle verspreiden van exoten. Wegen en paden langs oevers beperken het benutten van oevers voor de natuur.
- De koppeling tussen rood en groen is onduidelijk. Het verplichte karakter van mitigatie is niet goed uitgewerkt. Wanneer wordt wat aangelegd? Mogen gebouwen worden verhoogd zonder dat er bomen rondom zijn geplant bijvoorbeeld. De MER en de omgevingsvisie moeten het verplichtende karakter van mitigerende maatregelen vastleggen willen deze als neutraal of positief kunnen worden beoordeeld. Wat dit betreft is de beoordeling in de MER onvoldoende onderbouwd.
- De letterlijk spelregels in de MER luiden dat de natuur er niet op achteruit mag gaan. Dat is wat anders dan het vastleggen van verbeteringen voor de natuur als mitigerende maatregel. Dit is merkwaardig in relatie tot de ambities en de betogen in de stukken.
- De capaciteit van watergangen worden verruimd. Dat kan betekenen dat gebiedsvreemd water (met hoge zout- en fosfaatgehalten) moet worden aangetrokken om deze op peil te houden. En als deze op een lager peil zouden worden gehouden wegens het ontbreken van voldoende water, kunnen deze verdrogend werken. Zonder goed onderzoek is het vraag of verruiming van de capaciteit van watergangen een verbetering is voor de natuur en het landschap of lokaal juist een achteruitgang. Het kan vooral een maatregel betreffen nodig met het oog op de waterafvoer uit het gebied binnen de rode contour. Maar dan is het in wezen een maatregel als gevolg van verstedelijking. En heeft het met mitigatie ten behoeve van natuur en landschap niets van doen.
- Mitigatie ten behoeve van verbetering van natuur- en landschap dient dan voorzien te zijn van duidelijke gerichte plannen.
- Kwelwater moet dit gescheiden worden gehouden van aanvoerwater uit de (Kromme) Rijn (dat via het gemaal Fontein of via de Biltse Grift komt). Anders gaan de bijzondere kwaliteiten verloren.
- Het aanleggen van rietkragen is niet altijd een verbetering en moet plaatsvinden op basis van een natuur- en landschapsplan met duidelijke doelen. Rietkragen vragen ook om gericht beheer. Hoe wordt dat geregeld (betaald)?
- Het kritiekloos aanvaarden van een droogligging van een meter zoals wordt genoemd in de MER leidt tot verdwijnen van dieren en planten die een nattere bodem nodig hebben en mogelijk tot onnatuurlijk/onlandschappelijk verhogen van de bodem of ongewenst verlagen van het waterpeil. Wij vinden dit rigide uitgangspunt niet zorgvuldig.
- Het aanleggen van verbindingroutes richting Sandwijck of Rhijnauwen doorkruist belangrijke ecologische verbindingzones. Zie bijlage kaart Natuur verbinden en behouden. Wij hebben dit ingebracht in het voortraject, maar met deze inbreng is niets kenbaars gedaan. Evenmin hebben wij hierop terugkoppeling gehad of is hierover overleg geweest. Wij stellen voor dat de verbindingen aangegeven in deze kaart worden opgenomen in de Omgevingsvisie zodat deze tevens toetsingskader vormen voor de effecten van ontwikkelingen. U hebt op onze eerdere inbreng geantwoord dat hierin aandacht zou worden besteed. Maar dit is tot nu toe zo algemeen gebeurd dat het weinig tot geen zeggingskracht heeft.
- Over de lichtuitstraling wordt terecht geschreven dat gewenst is dat wordt beperkt maar een visie op een verplichtende regeling ontbreekt.

- Voor de cultuurhistorische beleving en archeologische waarde is het ongewenst om het gebied tussen Oostbroek en het Maximaziekenhuis als park in te richten. De gebied moet voor een goede beleving van schootsveld, vrije ligging van Oostbroek in het landschap en de archeologische waarde open gebied blijven. Bij voorkeur weide of akker.
- Het ruimte scheppen binnen de rode contour door sportvoorzieningen buiten de rode contour te plaatsen, tast het landschap aan. Deze mogelijkheid wordt in weerwil van het antwoord in de Reactienota (behoort niet tot omgevingsvisie) nog steeds genoemd, maar is onvoldoende onderzocht in de MER. Sportvoorzieningen hebben met bebouwing, verlichting, kunstgrasvelden, ballenvangers e.d. tegenwoordig ook een zeer stedelijke uitstraling. Sportvoorzieningen moeten ook met groen worden omzoomd.
- De uitbreidingsplannen leiden ook tot verdichting binnen de rode contour waardoor afbreuk kan worden gedaan aan de beleving van de Hoofddijk en het Fort de Hoofddijk. Openheid (schootsvelden, inundatiegebied) hier moet hier zo goed mogelijk worden beschermd.
- Benutten van groenstructuren voor wegen en fiets- en wandelpaden doet afbreuk aan de kwaliteit voor de natuur, zeker als de bermen ook nog eens als wadi's worden ingericht waarvan het infiltraat op de bodem regelmatig moet worden ververst. Om natuur en landschap duurzaam te verbeteren, moeten er naast aan te leggen wadi's ruime natuurstroken blijven waarin de bodem ten behoeve van het wortelen van bomen, struiken en kruiden en grassen niet regelmatig behoeft te worden verstoord. De aanleg van een park ten behoeve recreatie is een aantasting van het aanwezige eeuwenoude agrarische polderlandschap.

Wij stellen betere spelregels voor voor natuur, landschap en cultuurhistorie:

Het voorgaande moet worden vertaald in veel duidelijker spelregels. Wij suggereren dat in de omgevingsvisie wordt vastgelegd om de volgende regels als voorschrift of voorwaardelijke verplichting in de omgevingsplannen op te nemen.

1. De ecologische verbindingzones tussen Oostbroek, Vollenhoven, Rhijnauwen, Griffenstein en Sandwijck worden niet doorsneden met nieuwe verbindingen anders dan na het aanleggen van wezenlijke verbeteringen (passages, stepping stones met voldoende dekking) voor het functioneren van deze verbindingen, ook voor vluchtgevoelige dieren als ree en haas.
2. Kwelwatergebieden blijven/worden hydrologisch geïsoleerd van andere gebieden. Plannen en veranderingen worden getoetst op soorten gebonden aan kwelwater (bijvoorbeeld waterviolier, kamsalamander, groene kikker).
3. Voor alle veranderingen van de groen-blauwe natuur- en landschapsstructuren worden aanleg- en ook beheerplannen gemaakt gericht op soorten die in het gebied mogen verwacht. Er wordt getoetst dat de aanleg en het beheer een wezenlijke verbetering is voor deze soorten (wij stellen onder andere voor haas, ree, das, vleermuis, ringslang, kamsalamander, groene kikker, Kievit grutto, buizerd) en voor het landschap en de cultuurhistorie. Natuurdoelen bepalen het verlichten in de groen-blauwe structuren en de droogligging.
4. De lichtuitstraling binnen de rode contour neemt af. Verlichting is uitsluitend gericht op verhardingen en straalt daarbuiten niet uit. (Verlichting van gebouwen straalt niet uit c.q. verlicht alleen een beperkte veiligheidszone).
5. Vernieuwingen van en toevoegingen aan de bebouwing en infrastructuur in het USP worden in de omgevingsplanregels direct gekoppeld aan uitbreiding en verbetering voor natuur- en landschap. Recreatieve structuren worden niet gerekend als natuur-oppervlak.

De MER roept vragen op en moet worden verbeterd

Voor wat betreft de zienswijzenprocedure vinden wij dat het nog niet beschikbaar zijn van het advies van MER-adviescommissie tijdens de zienswijzenprocedure te veel afbreuk doet aan de mogelijkheid van ons als inspreker de MER goed te beoordelen. Wij verzoeken u om ons

onmiddellijk na het door u ontvangen van het MER-advies ons nog gelegenheid te geven naar aanleiding daarvan nog te reageren.

De MER beoordeelt vele negatieve effecten te gunstig omdat in de MER uitgegaan wordt van mitigatiemaatregelen met onvoldoende effect op de betrokken waarden. Enerzijds omdat de invulling van de maatregel onvoldoende effect heeft. Anderzijds omdat te onduidelijk is of en hoe de veronderstelde mitigatie ook inderdaad in voldoende omvang gestalte krijgt in relatie tot de uitbreidingsplannen.

Wij hebben gevraagd naar onderzoek naar effecten voor de das en het ree. U hebt geantwoord dat in de MER een onderzoek naar soortenbescherming en biodiversiteit wordt opgenomen. Onderzoek naar het effect van de plannen op ree en das hebben wij echter niet aangetroffen. Dit spoort niet met het aan ons gegeven antwoord.

De MER beschrijft ten onrechte ontwikkelingen als autonoom die niet autonoom zijn:

- De uitvoering van het Tracébesluit Ring Utrecht is gezien de weerstand en bezwaren, ook bij de gemeente Utrecht zelf, onzeker. Het is prematuur deze in de voorliggende vorm als autonoom te bestempelen. Ook wordt de indruk gewekt dat de gemeente daarmee instemt met het Tracébesluit.
- Niet aangegeven is op grond van welke aanvaarde plannen de autonome groei mogelijk is. M.a.w. biedt het huidige bestemmingsplan of andere vastgestelde plannen ruimte voor ene groei met 400 inwoners, 1200 opleidingsplaatsen, 2500 werknemers en 566 parkeerplaatsen? Een onderbouwing hiervan ontbreekt.

De omgevingsvisie en de MER geven te veel ruimte voor verdere uitbreiding van arbeidsplaatsen en dus uitbreiding van de bebouwing daarvoor. Dit in het geval het aandeel autogebruik (modal split) in het reizen van het werknemers daalt. Dit is alleen maar aanvaardbaar als het ook mogelijk is om gebruik van bebouwing te beperken als de modal split weer stijgt. Bijvoorbeeld in de vorm van voorwaardelijke verplichtingen. Dit moet ook gelden (ver)nieuwbouw. Overigens is het een risico dat de zorggebruikers het slachtoffer worden van een te grote parkeerdruk van medewerkers van bedrijven en onderwijsinstellingen. Is hierin voorzien?

Lijst waardevolle bermen aanvullen

Aan de lijst van waardevolle bermen moet de noordwestzijde van de Tolakkerlaan worden toegevoegd met onder andere Aardakker. Mogelijk ligt deze berm net buiten de gemeentegrens, de plannen kunnen hier wel impact hebben.

Graag blijven wij op de hoogte van de verwerking van onze reactie en ontvangen wij in elk geval het advies van adviescommissie MER voor het indienen van zienswijzen.

Zeist, 30 augustus 2021,
 Namens de Werkgroep,
 Ernest Schuler
e.schuler@natuurlijkzeist-west.nl
 06-49876043

Bijlage

Kaart Natuur verbinden en behouden